

Tarih: 09.12.2022

Konu: İslamî Bir Değerimiz: Edep

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ
تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اسْتَحْيُوا مِنْ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ

Muhterem Kardeşlerim!

Okuduğum ayet-i kerimede; ‘Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen yeri asla yaramazsın, boyca da dağlara asla erişemezsin’.[1] hadis-i şerifte ise; ‘Allah’tan hakkıyla haya edin’.[2] buyruluyor.

Edep; “insanın eğitimle kazandığı durum veya kişiyi küçük düşürücü durumlardan koruyan bir meleke” olarak tarif edilmiştir. Edeple yakın anlama sahip olan haya ise; ‘kötü bir işin yapılmasından veya iyi bir işin terkedilmesinden dolayı insanın yüzünü kızartan sıkıntı’ olarak tarif edilmiştir. Buna göre edep ve haya birbirini tamamlayan iki ahlakî erdemdir.

Edep ve haya, onurlu ve şerefli bir hayat yaşama iradesine sahip olmaktır. Edep ve haya insanın Rabb’ine karşı haddini bilmesidir. Zira müminin söz ve davranışları edeple değer kazanır. Edeple yapılan tövbeler makbul olur. Dua ve ibadetler, edeple eda edilirse Allah’a yükselir ve sahibini yüceltir.

Değerli Kardeşlerim!

Edep ve hayâ sahibi kişide ancak hayır ve güzellik bulunur. Edebi, hayat prensibi haline getirmiş ‘müslüman akıl’dan ancak faydalı düşünceler sadır olur.

Edeple konuşan bir dil, kendini ilgilendirmeyen boş sözlerden, dedikodu, yalan ve iftira gibi mümine yakışmayan konuşmalardan uzak durur.

Edep ve hayâ ile bakan göz, kendi ayıbını aramaktan başkalarının kusur ve noksanını göremez. “Söyle müminlere, gözlerini muhafaza etsinler.”[3] âyetinin terbiyesinden geçen göz, mahremiyet sınırlarını ihlal edemez. Edep ve hayâ perdesine sahip kulak, Rabbimizin hoşnut olmadığı her söze kapalıdır. Edep ve hayânın tadına varan gönül ise; kin, haset, kibir ve nefret gibi nefsanî duyguların esaretinden kurtulur.

Kıymetli Kardeşlerim!

Günümüz dünyasında maalesef, edep ve hayâya yeteri kadar önem vermiyoruz. Oysa edep ve haya eskiden olduğu gibi günümüzde de övgüye layık ahlaki bir davranıştır. Bugün de bizler edep ve haya ile dolu bir hayat yaşarsak diğer insanlara iyi bir örneklik yapma imkânına sahip olabiliriz. Edebe aykırı sözler sarf etmek ve gayri ahlâki davranışları alenî olarak işlemek esasında insanın kendi saygınlığını zedelemesi demektir.

Aziz Kardeşlerim!

Üzülerek ifade etmek gerekir ki insanlar edep ve hayâ ile yücelmek yerine edebe aykırı davranışlarla birbirlerine olan sevgi ve saygı bağlarını zayıflatmaktadır. Dün olduğu gibi bugün de harama karşı edebe uygun bir tavır takınmak müslümanlığımızın güzelliğinin alametidir. Unutulmayalım ki; edep ve haya dini olan İslam’a ne kadar iyi sarılırsak, hem insanlar hem de Allah katındaki değerimiz artacaktır. Davranışlarımızda edep ve hayâyı gözardı etmek, esasında kendi kendimizi Allah ve insanlar yanında değersizleşmemize sebep olacaktır.

Hutbemi edebe dair şu vecize ile bitiriyorum;

***Edep bir tâc imiş Nur-i Hüda’dan
Giy o tacı emin ol her beladan.***

[1] İsra, 17/ 37.

[2] Tirmizi, Kıyamet, 25.

[3] Nur, 24/ 30,31.

Norveç Diyanet Hutbe Komisyonu